

XXXIX. évfolyam 12. szám.

Budapest, 1904. márczius 20.

NÉPNEVELŐK LAPJA

Nevelés-oktatásügyi és társadalmi hetilap.

A Magyar Tanítók Otthonának,
a Tanítók Országos Bizottságának és a Budapesti Tanító-testületnek

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN VASÁR NAP.

Felelős szerkesztő:

SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ

Budapest, VII. ker., Damjanich-utcza 34. szám,

Kiadó: **MAGYAR TANITÓK OTTHONA.**

Budapest VIII., József-körut 8. szám

BUDAPEST, 1904.

ELEK LIPOT KÖNYVNYOMDAJA

VII., Kertész-utcza 20.

Pfeifel Nándor

BUDAPEST,
VIII., Fhg. Sándor-tér 4.

Légszesz-, vízvezeték, angol
árnyékszék, fürdőszoba, va-
lamint bármely rendszerű
csatornázások berendezése.
Épület- és mindennemű
bádógosmunkák műhelye.

Költségvetéssel, fölvilágosi-
tással díjtalanul áll rendel-
kezésre.

A legjobb

kárpitos és asztalos
butorok kaphatók

Stiller Ignác

kárpitos és díszítőnél,
a ki elvállal minden e
szakmába vágó munkát.

BUDAPEST, VII., Garay-u. 44.

IDEGEN NYELVEK

megtanulására

legjobb a Berlitz módszer.

A Berlitz iskolában (Erzsébet-körút 15. sz.)

ötös csoportban jelentkező tanítókat és

tanítónőket kedvezményes árért tanítják.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI- ÉS TARSADALMI-HETILAP

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK,
A TANITÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK és a BUDAPESTI TANITÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetés: egy évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ.**

Dr. Gööz József válasza.

Nem tudom, mi igaz szándéka a „Népnevelők Lapja“ folyó évi 11. száma vezető-cikke írójának: az Országos Bizottság díjtalan alelnöki állását sajnálja-e tőlem, vagy személyi hajszát akar-e indítani ellenem? Azt az egyet azonban látom, hogy a történt dolgokkal homlokegyenest ellenkeznek állításai.

A VI-ik egyetemes tanító-gyűlés sikere érdekében irtam cikkemet a „Néptanítók Lapja“-ban. Irtam mellétekintet nélkül, a tanítószág egyetemes fellépésének *impozáns* voltát óhajtván. Közleményem vezető eszméi ezek: a) Az újabb generációnak is röviden be akartam bizonyítani, hogy az egyetemes-tanítógyűlések a tanítószág erejének tekintélyének nyilvános próbái. Határozatai a múltban szerzett tanúságok szerint még országos törvények alkotására is hatással voltak. b) Sarktételül állítottam, hogy az egyetemes tanítógyűléseket vagy teljes sikerrel, vagy sehogyse kell megtartani. c) Az eddig beérkezett írásbeli jelentések, határozatok tagadhatatlanul csekély számúak; hiszen az Országos Bizottságban szövetkezett száznál több egyesületből a cikk-írásáig még egy-ötöd része sem nyilatkozott. d) A tanítói egyetemes gyűlések reputációja érdekében ilyen lanyhaságokkal nem szabad kockáztatnunk az eredményt. Igyekezzenek az egyesületek — ha az idő rövidege miatt másként nem lehet, — közpoeti választmányi gyűléseiken elhatározni s ennek folytán az Országos Bizottsághoz mielőbb bejelenteni a folyó évben megtartandó egyetemes tanító-gyűlés támogatására irányuló szándékukat. e) A „Néptanítók Lapja“ részéről szívesen nyitunk tért a felvetett kérdések tárgyalására. — Természetesen az ügy sikere érdekében, mert gonoszság volna feltételezni ólunk, hogy ha egyszer az egyetemes gyűlés támogatására hívjuk

fel az egyesületeket, — ugyanabból az alkalomból ezen mozgalom elfojtására irányuljon majd cikkeink közlése.

Az volt tehát a szándékunk, hogy a *késlekedőt siettessük*; komoly, elhatározott, *meggondolt munkára buzdítsuk*. Ezzel ellenkező, — mindennemű feltevést visszautasítok; alapuljon az félreértésen vagy személyes tendencián.

Cikkem tartalmát előzetesen Somlyay elnök-társammal is közöltem, s ő is hozzájárult. Mindkettőnknek az volt célunk, hogy az embereket *gyors tettere buzdítsuk, s egyuttal figyelmeztessük arra, hogy az egyetemes tanitógyűlés rendezői várva-várják a lehető leghatásosabb támogatást, mert csak így lehet az óhajtott impozáns erőnyilvánulást biztosítani, amely az egyetemes tanitógyűlések eddigi hirnevéhez méltó volna.*

Ebbeli felfogásunkat nyíltan, férfiasan, nevem aláírásával kimondottam. Azt hittem: közhangulatot, közfelfogást fejezek ki, midőn nem tűrjük némán a ránk nézve köztudomásu, eddigi csekély eredményt . . . Nem gondoltam, hogy valaki még ezt is *félreértheti, félremagyarázhatja*. Inkább attól kellett volna félnem, hogy *hallgatásunkért* érhet szemrehányás, mert abból talán eltitkolnivalóra következtethetnénk vidéki kartárásaink.

Nekem nincsen eltitkolnivalóm, Ország-világ tudja, hogy az Országos Bizottságban egyetértettem a fizetésre, nyugdíjügyre vonatkozó általános óhajtással. Nyíltan ki is jelentettem Gábel J. előadása után, hogy *fölösleges itten felszólalni, mert azt hiszem — nincs köztiünk véleménykülönbség*, Határozatunk ennél fogva *egyhangu* volt.

Cikkirő közlésének egyik pontja azt a látszatot kelti, mintha én talán a „Budai Tanítóegylet“ óvatosságra intő felszólalásának értelmi szerzője lettem volna.

Őszintén kijelentem, hogy a „Budai Tanítóegylet“-nek állásfoglalására ebben a kérdésben egyetlenegy szó, egyetlenegy betű befolyásom se volt. Azon a gyűlésen jelen sem voltam. Az egyesület aggodalmának kifejezéséről csak utólag értesültem.

Amit az Országos Bizottság én reám bízott, azt iparkodtam a kitűzött határidőn belül elintézni. Mostanában talán nem volt olyan hét, — ha Budapesten voltam, — hogy Somlyay József elnökkel, és majd annyiszor a bizottság titkárával ne értekeztem volna.

Megbízásomhoz képest a VI. egyetemes tanitógyűlés tételeit, szakosztályait, s az előadók személyében való megállapodást a legmesszebbmenő körültekintéssel Nagy László, a másik alelnök jelenlétében elintéztük bizottsági ülésen a Tanítók-Házában, mielőtt a „Népnevelők Lapja“ engem érintő cikke napvilágot látott volna, vagy

arról csak sejtelmem lett volna. Nagy László alelnök-társamra hivatkozom, hogy mily körültekintéssel jártam el a tikár ural, hogy javaslatunkba a *tanitóság békés együttműködését s a legmesszebbmenő igénykielégítést is biztosítsuk* éppen az ügy sikere érdekében. Ugy iparkodtunk az előadók névsorát összeállítani, hogy az egyetemes tanitógyűlésnek méltó véleménye nyilvánulhasson. Tanácskozásaink folyamán egyenesen megállapodtunk abban, hogy senkinek sem lehet szándéka a tanitóság jogos érdekeinek védelme elnyomását még csak meg is próbálni, az őszinte szót elfojtani.

A cikk személyi vonatkozásaira nem reflektálok. Akik az én munkásságomat közvetlenül ismerik, azokra bizom munkabírásom megítélését. Ugyanazokra támaszkodom annak a kérdésnek megállapításánál is, hogy van-e bennem egy embernyi munkaerő, mióta évtizedeken át a tanitóság köz-ügyeiben közreműködöm.

Dr Gööz József.

*

Semmiféle cikkért, ami — a kezemen keresztül menve — ebben a lapban megjelenik, a felelőséget az íróra nem háritom, hanem viselem magam, hiven a „felelős szerkesztő“ fogalmából eredő *kötelességemhez*. Ennek megfelelően erre a „válasz“-ra is magam adom meg a feleletet.

Örömmel emelem ki dr. Gööz József válaszából ezt a kijelentést: „Az volt a szándékunk, hogy a késlekedőket siettesük; komoly, elhatározott, meggondolt munkára buzdítsuk.“

Ez a fődolog; a többi nem lényeges. A mult heti vezetőcikk közlésének az volt az „igaz szándéka“, hogy dr. Gööz ilyen kijelentésre provokáltassék. Mert én meg voltam győződve, hogy ezt a kijelentést megkapjuk, s erre elkerülhetetlenül szükség volt, mivel a „Néptanítók Lapja“-ban megjelent cikk általános aggodalmat keltett. A mostani kijelentés alkalmas ennek az aggodalomnak elosztására.

Egy kéréssem van még:

Ne tessenek mindjárt „személyi hajsztát“ emlegetni, mihelyt személyekkel kapcsolatos közérdekű dolgokban valaki *jogosult kritikát gyakorol*. A „Népnevelők Lapja“-nak egész multjánál és az Országos Bizottsághoz való viszonyánál fogva *kötelessége* az Egyetemes Tanitógyűlés érdekeit *mindenkivel szemben* védelmezni. A lap jelenlegi szerkesztőjének, mint az Országos Bizottság titkárának s a Rendezőbizottság főtitkárának, ez kétszeresen kötelessége. Ez a kötelességem fenáll az országos bizottságbeli tisztársammal szemben is, ha ennek valamely szavát vagy cselekedetét becsületes meggzöződésből olyannak tekintem, amely nem alkalmas az Egyetemes Tanitógyűlés érdekeinek

támogatására. Sőt kötelességem volna az Országos Bizottságnak az egész tisztikarával vagy akár az igazgatótanácsával szemben is védelmezni az Országos Bizottság *közgyűlésének* a határozatát.

Én a *Gööz* jó szándékában nem kételkedtem; de a módot, a melyet választott, nem tartottam a célra alkalmasnak, sőt azzal ellenkezőnek ítélttem; kötelességem volt tehát kiadni *F.* kartársam felszólalását, amiben én semmiféle „tendenciát“, semmiféle személyeskedést nem találtam, hanem csupán logikus okoskodást.

Ismétlem tehát azt a kérést, hogy ne emlegessünk mindjárt személyeskedést, személyi hajsztát, ha valaki nem a tömjénezés, hanem a kritika hangján tárgyalja *közügyi* cselekedeteinket. *Szerkesztő.*

Birálati jelentés.

a Budapesti Tanítótestület által kitűzött pályakérdésre beérkezett munkálatokról.
(Folytatás és vége.)

A VII. sz. pályamű szerzője *Vécsey József*. Alkalmazkodik a kitűzött kérdésekhez. Kimondja, hogy a phonomimika tévedés, erőlködés, gyakorlati szempontból értéktelen, morális szempontból veszedelmes. A 2. kérdésre tárgyilagosan felel; ha a tanító a tantervhez alkalmazkodik, akkor helyén van a sietés; ha elleneben a nagyobb készséggel való olvasás a mérvadó, akkor nem kell. Panaszlik, hogy a legtöbb tanító rosszul alkalmazza az írva-olvasást, sőt rosszak az abc-és könyvek is. Azért ajánlja az ő hangoztatási eljárását. — Nyílt pályázó lévén, a bizottság kénytelen munkálatától eltekinteni.

A VIII. sz. pályamű jeligeje: „Győzzön a jobb.“ Nagy szeretettel foglalkozik a phonomimikával s támogatására felhossa, hogy a kulturális intézmények mellett az a mérvadó, hogy hány lakos tud írni, olvasni. „Egyik vasgyár — mondja a szerző — pályázatot hirdetett, hogy a véglegesítésnél s a fizetésemelésnél az a tanító fog elsőbbségben részesülni, aki az első osztály tanulóinak legalább 75 százalékát képes egy tanév alatt írni, olvasni megtanítani“, hogy a többi 25 százalék miatt marad el, annak okát az írva-olvasás eddigi meg nem felelő módszerében találja. — Nem szétbontva, hanem összefonással kell tanítani s ezt teszik a phonomimikázók. „A szintézis, — mondja a szerző a 6. oldalon — az új módszernél nem egyéb, mint megkezdése az olvasni tanításnak, az abba való bevezetés, — s éppen ez hiányzott az írva-olvasás módszerénél. Ezen fordul meg az egész, ettől függ a helyes eredmény. S ez ellen a ph. ellenesei nem képesek csak egy érvet felhozni (— de ez az egy teljesen elég is, — hogy t. i. a szintézis az írva-olvasás módszerében benne van). — A 2. tételben óva int a sietéstől. A 3. tételben már kimerül a szerző az érvelésben.

Röviden írott munka, cikkeknek, eszmefuttatásnak elég. Kinyomtatásra érdemes.

A IX. sz. pályamű jeligéje: „Ítéletedben mindig az igazság vezéreljen.“ — Röviden felel mind a három kérdésre. Nem hive a ph.-nak, s efféle újabb mozgalmaknak. Jónak tartja az irva-olvasást, mégis szeretne valami újabb, könnyebb, megfelelőbb módszert. Az ismert eljárások mellett nem mer lándzsát törni, „a jó tanító kezében a ph. is jó lehet“ — mondja; de az irva-olvasás mellett sem tud más érvet felhozni, mint a megszokást. Gyorsabb tempóban való haladást nem kíván, mert szilárd alapot akar lerakni, az elhamarkodás pedig ingatag alap; szükség sincs erre, mert egy egész év áll rendelkezésre, a tananyag elvégzésére. A két első tételben megtartja, de már a harmadik tételnél elveszti higgadt ítélkezését. Túlbecsüli az irva-olvasást, elítéli a meséket, holott ez igen fontos eszköz a tanítás érzékeltetésére. Abban azonban igyaza van, hogy a gyermekek készítsenek alaki munkákat; a foglalkoztatásnak és szemlélődésnek ez lényeges eszköze. Ismételten szólván a ph.-ról, azért sem pártolja, mert Réztolli is lerántotta; azonban panaszkodva elmondja, hogy ez a kartárs is a ph.-hoz szegődött később. Dolgozatából inkább az óvatosság intelmé tűnik ki, de ingatag s érveiben gyenge.

A X. sz. pályamű jeligéje: „Győzzön a jobb!“ Az irva-olvasás együttes védelmére sok szép érvet hoz fel. Komoly stylusát mindvégig megtartja, megfelel mind a három kérdésre. És pedig: 1. az egyedül indokolt tanítási módszer az irva-olvasás, mert 8 hó alatt eddig is meg lehetett tanítani az I. oszt. tanulókat; 2. változatos, mert elég foglalkozást nyújt az írás-olvasás; 3. külön választani az írást az olvasástól, visszamenés volna a sylabizáláshoz; 4. az írás mutatja a gyermeknek, mint olvadnak össze a hangok, betűk s származik a szó; 5. az első gyakorlatok a legjobb gymnastika a kéz-ügyesség fejlesztésére, a fül gyakorlására; 6. 35 évi kipróbálás mutatja, hogy az irva-olvasás módszere a legtökéletesebb, „soha el nem muló!“ A gyors haladásból megterhelés származhatik. A phonomimika s minden ehez hasonló módszer komédia, sallang, szerte kalandozás.

Amily megszivlendők szerzőnek az irva-olvasásról való nézetei, oly egyoldalú, elfogult az újabb eljárásokról való ítélkezésében, azokat sem nem ismeri, sem nem akarja megismerni. Nem is bír mellette, sem ellene csak elfogadható érveket is felhozni, haladni pedig nem akar.

A XI. sz. pályamű jeligéje: „Isten — Munka — Remény el ne hagyj!“ Feltétlen hiva az irva-olvasásnak s nem tartja indokoltnak a phonomimikát s a vele rokon eljárásokat. Előnyt lát az irva-olvasásban, mert: 1. egyszerre képesíti a gyermeket írás és olvasásra; 2. az írás-olvasás időnyerés, időkimélés, mert nem kell az írást és olvasást más-más időben tanítani; 3. biztosabb és maradandóbb a phonomimikánál s itt azt mondja: „ami ebül gyült, ebül vész;“ 4. a helyesírás az olvasással veszi kezdetét s ennek alapja az irva-olvasás; 5. az irva-olvasás nem szoktatja a gyermeket ferde taglejtésekhez, figyelmetlenség és idegességhez; 6. az irva-olvasás a legfőbb mértékben értelemképző, míg a phonomimika gépies és nevetéses. A phonomimika ellen gunynyal tör. Azt tartja róla, legalább

egy évtized kell a kipróbálásához, értéke még kétes, mert kitudja: a felsőbb osztályban, sőt egész életökben oly biztosan fognak-e irni a gyermekek.

Ferde képet fest az iskolába lépő gyermek világáról, mártiroknak mondja őket, kiknek lelke viharzik, midőn a tanító „a pedagógia műtő-asztalán a didaktika dömösölő eszközeivel operálja lelküket; . . . a kis tanuló feje hőségtől sugárzik, mint egy kazán, ve-rejték gyöngyözik ki arczukon, — szellemileg vajudnak.“ — Sejtjük, hogy a szerző ezt maga sem hiszi. Csak gyenge érve erősítésének akar súlyt adni e kep festésével. Hiszen maga mondja a 7-ik lapon: „a gyermek képződése alakot teremt a felhőkből s eme hatalmas lelki erőt a phonomimika célja kivitelére helyesen alkalmazza.“ Midőn mégis joggal parodiázza a „V“ ismertetését a phonomimika szerint, ugyanakkor bevallja, hogy ugyanazon eljárást végzi a saját módszerével. Mert szerzőnek van saját módszere, melyről azonban tudnia kellene, hogy kivüle sokan vannak, kik a jel és a hang közti kapcsolatot keresik. Sokan vannak, kik a címképes abc tökéletesítésén fáradoznak s nem látják be, hogy a címképesnek vannak nagy hátrányai. Kár, hogy szerző csak egy-két jelképes alakot mutat be, de schemát nem ad. Bemutatott betűalakjai jók. Munkálata azonban egyoldalú: az újabb mozgalmakat nem ismeri, csupán a phonomimikáról hallott valamelyest, hiányait látja, előnyeit negligálja, inkább lerontására, mint lélektani s logikai megítélésére törekszik.

A XII. sz. pályamunka jeligéje; „Győzzön a jobb!“ ügyes, gördülékeny iránylyal, tiszta, világos mondatokban ir, rövid, de velős munka, — iránycikk.

Szerző vázolja az olvasás-írás fejlődéstörténetét, a reform törekvéseket, szól magáról az irvaolvasás módszeréről s kimutatja, hogy az irva-olvaolvasási előgyakorlatokkal nem jártunk helyes uton. Szerinte célszerűbb a phonomimika, melylyel gyorsíthatjuk is a tanítást.

Végül szól az irva-olvasás elényei és hátrányairól, de nem látja az újabb eljárások hibáit, túlzásait és baklövéseit.

A XIII. sz. pályaműnek nincs jeligéje, egyébként azonos az I. sz. pályaművel — rövidre szabva.

A XIV. sz. pályamű jeligéje: „Az iskolában ne terheljük túl az agyvelőt, inkább szeretessük meg a taniást.“ — Szerző tudományos alapon szól a pályakérdésekről. A phonomimikának hive, de érvtései nem az eljárás mikéntjére, hanem az emberi szervezet összetételére és az izomzat működésére alapítvák. Vitatja: 1.) hogy teljesen jogos a phonomimika alkalmazása a tanítás kezdetén. 2.) a tanulók elméjének megterhelése nélkül ezzel lehet gyorsabban haladni. 3.) éppen az izomrendszeren alapuló és elfogadható ok, hogy a phonomimika a természetes tanítási eljárás, s mint ilyen, nemcsak nem káros, hanem szükséges és hasznos. „A tanító alkalmazkodjék a gyermek érdeklődéséhez“ — mondja a szerző. Cselekvés és játék kell a 6 éves gyermeknek. Olyan rytmus mozgással kísérjük hát a hangok kiejtését, melyek a hangoknak és betűknek megfelelnek.“ De ezeket a mozgásokat szerző nem mutatja meg. Előbb olvasni tanítsunk, mert

annak előgyakorlatát, a beszép szerveinek gyakorlatát a szülői háznál már megkezdte a gyermek, de a kézimunkát: az írást, még nem Ez az állítás hamis.

A XV. sz. pályamű jeligéje: „Az idő és tapasztalat a legjobb bíráló!” — Az első kérdéssel nem foglalkozik, a másodikkal keveset. Itt is, ott is belekezd a témába, de nem talál utat a kibontakozásra. A harmadik tételben szigorú bonckés alá veszi a fonémikát, amit jót tud róla, az kevés. Szerinte ez torzszülött, gyenge pótlása a képes abcnek, életképtelen, észbontó, nem reális. Hogy azonban miért? — nem írja meg. Az írva-olvasás tökéletes, azon változtatni nem lehet. Az írás művészetéről szólva mondja, hogy először írni kell tanítani, mert ez könnyebb, míg ha előbb olvasni tanítunk, a tanuló nehezebben bírja „leképelni”!

Hátránya a dolgozatnak, hogy másolója után nem javított, így nem tudjuk szerző vét-e a nyelv és helyesírás ellen, vagy másolója. Különben sem tárgyilagos, pedig provokálni akarja a bíráló bizottságot, midőn így szól: „a bíráló-bizottság bírálatát legjobban meg fogja bírálni jeligém.”

A XVI. sz. pályamű jeligéje: „Mindent az ügy érdekében”. Az első tételre felelve megállapítja, hogy a megindult mozgalom indokolt, miután többféle oka volt ennek. Így a) mert a különböző felfogású gyermekekből kénytelen volt a tanító csoportokat alakítani; a haladás tehát nem volt egyöntetű; b) az írva-olvasási módszer segítő eszközt nem nyújtott az emlékezet felfrissítésére; c) egyszerre hármas funkciót kellett végezni a gyenge gyermeknek, ez okozta a megerőltetést, a kimerültséget; d) még az írva-olvasás uttörői sem voltak képesek kellő utasítást adni s helyesen megoldani a nehézségeket; e) a betűk ismertetésére kevés utasítás állt a tanítók rendelkezésére, ami volt, az is ráfogás volt. A negyedik tételben nem helyesli a gyors haladást, mert ez felületességre vezet s különböző felfogású gyermekeket lehetetlen gyors munkával megtanítani, az írás tanítás háttérbe szorul s végül, hogy sem Czukrasz, sem más fonémikusok nem célozták a gyors haladást. Legjobb az arányos középutat.

A III. tételnél a fonémikát megfelelőnek nem tartja, bár vannak hiányai. Ilyenek: 1. nem sokat könnyít a gyermekeken, mert sok jelet kell végezniök, melyekről később le kell szokniök. 2. a fizikai nehézségek leküzdését nem hajtja végre tökéletesen, mert már a harmadik héten betűt ismertet, mielőtt a gyermekek értelmét teljesen kiművelte volna; 3. a kettőztetett hangokra nem figyelmeztet.

Előnyeitül a már ismertetett előnyöket sorolja fel. Szerző még bemutatja az ő gyakorlati eljárását, melynek alapja a fonémika, érzékeltetésére pedig a nyelv, a beszélő szervek tudatos használatára. Ebben végig vezet az abc tanításán. Megkülönböztet „dörzsölő”, záró és zengő hangokat. S ezeket be is tanítja. Tanításához elég alkalmas meséket használ. Amit azonban mond és tanít, az terjengős, a gyermek értelmét túlhalazja. Hogy helyes a beszédszervek tudatos használata figyelmeztetni a gyermekeket, az való, ezzel jó tanácsot ad, újat azon-

ban nem mond. Állításai közt vegyesen vannak megokoltak és meg nem okoltak, helyesek és helytelenek.

Higgadt, nyugodt és szerény hangjánál fogva azonban munkálata elismerésre méltó.

Mindezek után a bíráló bizottság a következő előterjesztést teszi:

Négy pályamunkát tatáltunk a többi közül kiválónak, s ezek a X., a III., a XIV. és V. sz. művek. A X. sz. p.-mű írója véleményét határozottan kimondja, folyékony stylusával s komolyságával a pályamunkák közül kiválik.

A III. sz. p.-mű írója is tisztán és érthetően s a maga szempontjából higgadtan s megfontoltan beszél. A pályakérdésekhez alkalmazkodik s ezek sorrendjében rakosgatta össze érveit és ellenérveit.

A XIV. sz. p.-mű írója az élettani lélektan szempontjai szerint kísérli meg az újabb mozgalmak ismertetését. Nagy gonddal és jeles készültséggel oldotta meg feladatát.

Az V. sz. p.-mű írója nemcsak legterjedelmesebb, de egyuttal olyan munkát végzett, mely széleskörű tudásról tesz tanúságot. Állításait lélektani és logikai bizonyítékokkal támogatja, s oly sok becses anyagot hordott össze a pályakérdés megoldása céljából, hogy munkálata, mely a p.-munkák között legrendszerebb, leginkább tájékoztat a vitatott kérdések eldöntésében. *Ezeknél fogva* a bizottság azt javasolja, hogy az V. sz. p.-mű, melynek jeligéje: „*Az olvasás kulcsa egy határnélküli világnak*” — a legérdemesebb arra, hogy a pályadíjjal kitüntessük.

Dicséretre érdemesek a bizottság szerint: a) X. sz. p. m. „*Győzzön a jobb!*” b) a III. sz. p.-m.: „*A jó tanító holtig tanul*” és c) a XIV. sz. p.: „*Az iskolában ne terheljük túl az agyvelőt, inkább szeretessük meg a tanítást*” — jeligéjü pályamunkák.

Kelt Budapesten, 1904. február hó 1. napján.

Peres Sándor
bir. biz. tag

Gerley Szevér
bir. biz. elnök

Csáky Elek
bir. biz. jegyző

Kapy Rezső
bir. biz. tag.

Sturcz György
bir. biz. tag.

A tanítói pragmatika.

Az 1890-ben tartott IV. egyetemes tanítógyűlés utasította az akkor alakított Orsz. Bizottságot, hogy a legközelebbi egyetemes tanítógyűlésig készítse el a tanítói pragmatikát. Az Országos Bizottság már a következő 1891. évi nyári közgyűlésének tárgysorozatába kitűzte ezt a kérdést. Az igazgatótanács Peres Sándort bizta meg a javaslat készítésével, aki a következő munkálatot készítette:

Az elemi iskolai tanítók szolgálati szabályzatának tervezete.

I. Fejezet. Általános határozatok.

1. §. Minden elemi iskola csakis nyilvános lehet. A nyilvános

elemi iskolánál szervezett tanítói állomáson levő tanító (tanítónő) hivatalt tölt be és köztisztviselő.

2. §. Az elemi iskolai tanítói hivatal lehet rendes-, segéd-, helyettesítő tanítói, igazgató- és osztálytanítói s kézimunka tanítói vagy tanítónői hivatal és mindenik lehet végleges és ideiglenes.

3. §. A népoktatásügyre vonatkozó törvényeink összes feltételeinek megtartása mellett nyilvános elemi iskolai tanítói hivatalt szervezhetnek a közokt. m. kir. miniszteriumnak való előleges bejelentés mellett a törvényesen bevett vallásfelekezetek egyházi s főhatóságai, a községek, vármegyék és a magyar állam; a közokt. m. kir. min. engedélyével pedig egyesek, társulatok és egyesületek. A kegyuri iskola, ha a kegyur egy egyén, magános által fenntartott, ha a kegyur községi, akkor községi, ha a kincstár, akkor az iskola állami; kétes esetben különben ily iskola jellegét a közokt. min. dönti el.

4. §. A tanító semminemű más hivatalt nem viselhet; helyben és az iskolai teendőknél kívül elvégezhető foglalkozást iskolai felsőbb-ségének engedélye s a kir. tanfelügyelőnek tudomásul vétele mellett elvállalhat. Ily foglalkozásként bírálandók el a kántori és lelkesítő teendők is.

II. Fejezet. A tanítók minősítése és alkalmazása.

5. §. Bármely elemi iskolai tanítói hivatal betöltésére jogosult az a férfi és nő, ki magyar állampolgár, büntetlen előéletű, magyarul tanítani képes, ha férfi, legalább 20, ha nő, legalább 19 éves s eddig valamely nyilvános elemi iskolánál legalább 3 évig tényleg alkalmazva volt, vagy pedig a kinek Magyarországon szerzett, a kir. tanfelügyelő által aláírt, avagy miniszterileg nostrifikált elemi iskolai tanítói oklevele van.

6. §. Bármely elemi iskolai tanítói hivatalra ideiglenesen alkalmazható az a férfi és nő, ki a fenti kellékeknek megfelel, valamely hazai nyilvános tanító — vagy tanítónőképezde utolsó évfolyamát legalább elégséges eredménnyel elvégezte, de csak 18 éves s oklevele nincs. Ilyen egyén alkalmaztatása után legfőlebb két év alatt oklevél szerzésére köteles.

7. §. Kézimunka tanítókul és tanítónőkul olyan büntetlen előéletű, magyarul tanítani képes, legalább 18 éves, magyar állampolgárok alkalmazhatók, kik legalább 4 középiskolai vagy polgári iskolai osztályt sikeresen végeztek és valamely hazai nyilvános tanítóképző-, vagy tanítónőképző-intézetben kézimunka-tanítói vagy tanítónői oklevelet szereztek.

8. §. Minden tanítói hivatal nyilvános pályázat útján tölthető be.

9. §. Az állam által fenntartott elemi iskolákhoz a tanítókat a kir. tanfelügyelő 2-ös kijelölése mellett a m. kir. közokt. miniszter nevezi ki élethossziglan.

A községek által fenntartott elemi iskolákhoz a tanítókat a községi iskolaszék választja — abszolút szótöbbséggel — élethossziglan a vármegyei közigazgatási bizottság jóváhagyása mellett.

A felekezetek által fenntartott elemi iskolákhoz a tanítókat az illető hitközség által választott, az egyházi főhatóság által megerősített s a kir. tanfelügyelő által tudomásul vett iskolaszék választja

abszolút szótöbbséggel élethosszigan. E választáshoz az egyházi főhatóság jóváhagyása s a kir. tanfelügyelő tudomásul vétele szükséges.

A magánosok, társulatok, egyesületek által fenntartott elemi iskolához a tanítókat az iskolafenntartó maga, vagy legfőlegb igazgatótestülete választja a kir. tanfelügyelő jóváhagyása mellett élethosszigan, az állomás megszüntetésének esetére egy évi, előleges felmondás kötelezettségével.

Az államilag segélyezett elemi iskolák megválasztott tanítóit a m. kir. közokt. miniszter erősíti meg.

10. §. Minden, a vármegyei közig. bizottság, vagy a kir. tanfelügyelő jóváhagyásától, illetőleg tudomásul vételétől függő tanítói kinevezés vagy választás rögtön a kir. tanfelügyelőhöz terjesztendő. E fölterjesztéshez melléklendők: a pályázati hirdetmény, az összes pályázati kérvények és bizonyítványok, s a betöltendő tanítói állomás javadalmazási okmánya. A vármegyei közig. biz. és a kir. tanfelügyelő a tanítói kinevezést vagy választást jóvá nem hagyhatja, tudomásul nem veheti:

a) ha a fölterjesztés hiányos, alakilag hibás;

b) ha a kinevezésnél vagy választásnál visszaélés történt s e törvény 5., 6., 7., 8., 9., §. határozatai meg nem tartottak;

c) ha az illető tanítói állomás javadalmazása a helyi viszonyokhoz s az állami tanítók fizetéséhez mérten csekély.

11. §. A vármegyei közig. biz. s a kir. tanfelügyelő jóváhagyása, tudomásul vétele, vagy ezek megtagadása ellen az iskolafenntartók, a kir. tanfelügyelő vagy ennek jelentés-tételekor a közig. bizottság bármely tagja a m. kir. közoktatásügyi miniszterhez felebezhetnek.

12. §. A vármegyei közig. biz. és kir. tanfelügyelő által visszautasított s felebbezés folytán sem jóváhagyott tanítói kinevezés vagy választás — semmis. A kir. tanfelügyelő által tudomásul nem vett tanítói kinevezés vagy választás, ha a kifogásokat az iskolafenntartó azonnal jóvá nem teszi, a m. kir. közokt. miniszterhez terjesztendő fel, a ki az iskolafenntartó főhatóságának meghallgatása után végérvényesen dönt. — Végérvényes határozatok közigazgatási uton hajtandók végre. Ha ez eljárás hosszadalmassága miatt az iskolai tanítás egy hétig szünetelt, a kir. tanfelügyelő — felelősség mellett — az illető iskolafenntartó költségére helyettes tanítót alkalmaz.

13. §. Minden tanító, ha 1 évig nyilvános tanítói állomáson működött s ellene a fegyelmi hatóság jogérvényesen másként nem határozott, véglegesen alkalmazottnak tekintetik.

14. §. Minden nyilvános elemi iskolai tanító állomásától csak fegyelmi eljárás alapján, jogérvényes ítélettel fosztható meg, s ugyanígy, vagy saját kérelmére helyezhető át.

15. §. Minden kinevezett vagy megválasztott tanító alkalmaztása után 2 héten belül a kir. tanfelügyelő vagy megbízottja előtt esküt tesz, hogy kötelességeit hiven, hazafiasan teljesíti, a koronás királyhoz s a magyar államhoz hű lesz és hazánk szentesített törvényeinek engedelmeskedik; ez esküt leteszi és aláírja s a kir. tanfelügyelőnek (megbízottjának) átadja.

16. §. Minden iskolafentartó főhatóság gondoskodik arról, hogy a hatósága alatt álló rendes- és segédtanítók 5 évenként vagy jobb fizetésű állomásra léphessenek elő, vagy — fizetésük 10%-ának megfelelő — korpótlékban részesüljenek. Ez előléptetés, illetve korpótlékban részesülés 5 évenként 6-szor történik.

Minden elemi iskola igazgatója csak tényleg működő tanító lehet.

Mindennemű elemi iskolai főhatóság az elemi iskolák s ezek tanítóinak szakszerű felügyeletére, ellenőrzésére csak tényleg működött, elemi iskolai okleveles tanítót alkalmazhat. E felügyelők hatásköre a tanítót illetőleg az állami tanfelügyelőkéhez legyen hasonló minden oly esetben, mely az állami tanfelügyelők hatáskörébe nem tartozik s azzal ellentétben nincs.

17. §. Elemi iskolai tanítók évenként 10 hónapi s heti 30 órai tanításra kötelezhetők. Saját osztályukon vagy osztatlan mindennapi iskolájukon kívül külön díjazás nélkül más osztályt, vagy más iskolában tanítani, igazgatói teendőket végezni nem tartoznak, de kötelesek a törvényes, miniszterileg rendelt vagy láttamozott tanterv szerint működni, az órarendet megtartani, növendékeik szellemi, erkölcsi ügyeit vezetni, a rájuk bízott iskolai vagyont felelőség mellett gondozni s a főhatóságuk által készített és miniszterileg láttamozott iskola-igazgatási, rendtartási szabályokhoz alkalmazkodni. Ez igazgatási, rendtartási szabályok a tanító önálló, szabad működhetését szükség nélkül ne korlátozzák, a módszertani és fegyelmezési kérdések, kisebb rendtartási ügyek eldöntését lehetőleg a tanítótestületre s a felelős igazgató-tanítóra bizzák s a tanítók jogait, kötelességeit minden irányban határozottan körülírják, hogy a tanítót minden zaklatástól megvédelmezzék.

18. §. Az iskolaszékek s gondnokságok a tanítót csak erkölcsi életére, a gyermekekkel való humánus bánásmódra s a tanórák pontos megtartására nézve ellenőrzik.

(Folytatás köv.)

A népoktatási törvény revíziója kapcsolatban a szolgálati viszony szabályozásával.*)

Több, mint egy emberöltő, hogy Magyarország az 1868. évi 38. t.-c. elvei és rendelkezései szerint fejleszti az általános népoktatást. Egy emberöltő a népek életében is nagy idő, elég idő arra, hogy valamely törvénynek a népre való hatását meg lehessen bírálni.

Tagadni nem lehet, hogy nevezett törvénynek Magyarország elemi iskoláügyének fejlesztésére, az általános műveltség emelésére nagy hatással volt.

E törvényben lerakott elvek a jelen kort mozgató elveinek ma-

*) Előadott a Budapest (budai) Tanítóegyesületnek 1904. február 18-iki közgyűlésén. Tétéleit elfogadta a gyűlés.

gaslatán állanak s hivatvák arra, hogy Magyarországot az általános műveltség dolgában az európai kulturnépek sorába emeljék. Konstatálni lehet, hogy hatásával Magyarország lakosságának minden rétegében fejleszti és érleli azt az általános köztudatot, hogy egy országra nézve elsőrendű érdek az általános közművelődés emelése, hogy a közművelődés terjedése lényegesen hozzájárul egy nemzet jövőjének biztosításához és az általános jólétnek megteremtéséhez. Hozzájárult továbbá a törvény annak a mindinkább terjedő nézetnek a meggyökereztetéséhez, hogy az államnak az általános közművelődésnek emelése céljából a legmesszebb menő áldozatokat hozni kell. Mert nem a csaták döntenek többé el valamely állam jövőjét, hanem a nép minden rétegét átható közműveltség. Ez oly kardinális igazság, amely, mint vezéricsillag, lebeg minden gondolkodó, művelt ember előtt.

De bármily jók is legyenek az 1868. évi 38. t.-c. elvei, mindazonáltal fogyatkozásai és hiányai mindmégannyi akadályai a magyar nemzeti egységes állam nagyobbarányu kifejlődhetésének. Ha manapság bármely európai államra tekintünk és annak törekvéseit tanulmányozzuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy minden állam uralkodó eszméje közoktatásügyének és közműveltségének az egységes nemzeti szellemben való kifejlesztése. Nemzeti intézmények a főszemély, melynek fölálldoznak mindent.

Ha Magyarország nemzeti államát nem tudja kiépíteni, Magyarország jövője az európai nagy nemzeti kulturharcban veszélyeztetve van. Nincs más boldogulás, nincs más hatalmasabb eszköz a fenti cél elérésére, mint az egységes nemzeti iskola megteremtése.

Az 1868. évi 38. t.-c. nem nyújt elég garanciát, elég erősséget a nagy cél elérésére. Ez a törvény oly liberális elveken nyugszik, hogy minden felekezethez, egyszóval minden iskolafentartó közegnek megadta a jogot az iskola-fentartásra, de ez nem bizonyult elégnek arra, hogy az egységes magyar nemzeti iskola általános gyökeret verjen.

A felekezetek és nemzetiségek mindenkoron és mindenütt elsőrangú szükségletnek tartották saját érdekeiket ápolni és fejleszteni. Ezt a célt az iskolák által leghatalmasabban mozdíthatják elő. Iskoláink a nemzeti iskola ideáljától igen távol állanak s így egyik nemzetedék a másik után nem hogy barátja legyen a magyar nemzeti államnak, hanem ellenségévé válik.

Érezték és tudták is a törvénynek ebbeli hiányait elődeink, ezért egyetemes tanítógyűléseink rámutattak erre s a törvénynek ily értelemben való módosítását sürgették. Minden alkalommal kifejezésre jutott az az általános elismert igazság, hogy csak az állam biztosíthatja államellenes helyeken az egyöntetű magyar nemzeti iskola általános életbeléptetését. A liberálizmus nem ér ott sokat, ahol az állam érdeke kockáztatva van. A kor halad, az állam igényei nagyobbodnak, a törvények a kor és a műveltség haladásához képest módosulást kívánnak. Nemzeti népnevelésünknek nagyobb arányokban kell kifejlődnie, hogy a magyar állam a mai kulturnemzetek haladásához mérten jövőjének biztosítsa céljából nemzeti egységét jobban kidomboríthassa.

Az 1879-iki törvény ellenére, mely az idegenajku iskolákban a magyar nyelv köteles tanítását elrendeli, a magyar nyelv elsajátítása majdnem a minimummal határos.

Módosított népiskolai törvényre van szükségünk, amely Magyarország alapoktatását a nemzeti állameszme szolgálatában egészségesebb és szervezettebb alapokra fekteti, amely az iskola iránt még itt-ott mutatkozó indolenciát teljesen megtöri és amely rendelkezéseivel a törvény szigorú végrehajtását biztosítja. Ne úgy járjunk az új törvényre, mint a ma érvényben levő törvénnyel, amely Magyarország reputációjának kárára 35 év óta sincs teljesen végrehajtva.

Természetesen az új, módosított törvénnyel kell majd a többi, az elemi iskolázattal szoros kapcsolatban levő törvényeket szerves összefüggésbe hozni, illetve módosítani vagy kiegészíteni, meg nem felelő rendelkezéseit hatályon kívül helyezni. Ez az új törvény volna Magyarország jövőjének egyik biztosítója. A módosítandó törvények alapelveit és rendelkezéseit a következőkben fogalom röviden össze:

1. Az iskolakötelezettség kezdődjék a betöltött 7-ik életévtől és tartson 7 évig, azaz a betöltött 14 évig, illetve az ismétlő iskolával, amely a gyermekek leendő foglalkozására, továbbá a vidék sajátosságára való tekintettel, némiképpen szakiskolává minősül, a betöltött 16-ik életévig.

Szociológusok, tekintélyes orvosok, a tanfériak nagy száma amellet foglalnak állást, hogy a mindennapi tanításnak a betöltött 7-ik életévtől kezdve, folytatván a betöltött 14 évig sokkal kedvezőbb és maradandóbb hatása van a növendékek testi és lelki fejlődésére, mint a mostani törvénynek rendelkezése. Sok európai állam az iskolakötelezettséget a 8-ik életévtől teszi függővé.

2. Népiskolát állíthat ugyan az 1868-iki 38. t.-cikkben említett minden tényező, de az nemzeti iskola legyen s mint külső- mint belső-szervezetében megfelelően a módosított törvényben megállapított követelményeknek.

3. Ha a nemzeti iskola felállítására az illető tényezők képtelenek vagy ilyen szellemű iskolát nem akarnának felállítani, köteles az állam a nemzeti iskolát felállítani.

4. Minden nemzeti népiskola tanítási nyelve a magyar legyen. Nem magyarajku gyermekek a magyaron kívül még anyanyelvükön is tanulnak írni és olvasni.

5. Tantárgyai a 38. t.-c.-ben körülírt tantárgyak. Ezen tantárgyaknak sikeres előadhatása céljából az iskolák a mai kornak és igényeinek megfelelően az iskolafenntartók részéről a kellő tanítási szerekkel és szükségletekkel elláttassanak.

6. A vallástanításról minden nemzeti iskolában az illető felekezet gondoskodik.

7. A nemzeti iskola minden tanítója fizetését az államtól készpénzben kapja.

8. Minden nemzeti iskola az állam fennhatósága alatt áll és az állami kir. tanfelügyelők által a legbehatóbb ellenőrzés alatt álljanak.

9. A kir. tanfelügyelők hatásköre úgy szerveztessék, hogy azok

a közigazgatási bizottságokkal egyetemben a mai hatáskörüknél sokkal intenzívebb intézkedő jogkörrel felruháztassanak.

10. A törvény oly intézkedésekről gondoskodik, hogy idegenajku iskolában a magyar nyelvnek tanulása és elsajátítása biztosítsák s hogy esetleges magyar- és hazaellenes izgatások még csirájukban is elfojthassanak.

11. Az iskolaszéki intézmény vagy állami gondnokság és hatásköre fenntartandó. A tanító megválasztása a 38. t.-c.-ben körülírt módon történjék, de a megválasztott tanító köteles legyen a tanfelügyelő kezébe esküt tenni.

12. A tantervet minden nemzeti iskola számára a vallás- és közoktatásügyi magyar miniszter állapítja meg.

13. Csak oly tankönyv és tanszer használható, amelyet a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyott.

14. A tanítás két tanfolyamot foglal magában:

1. a 7 évig tartó mindennapi és

2. a 2 évig tartó ismétlő-iskola.

Akik a polgári iskolában, reáliskolában vagy gymnáziumban folytatják tanulmányaikat, a 4. osztály elvégzése után elhagyják a nemzeti iskolát.

15. Az 1868-iki 38. t.-c.-nek mindazon rendelkezései, amelyek a nemzeti iskola intencióinak, egyáltalában a sikeresebb iskoláztatásnak megfelelnek, átviendők az új törvénybe is. Ugyszintén kodifikálandók a miniszteri utasításokban, rendeletekben és a népoktatást érintő más törvényekben lerakott hasznos elvek és intézkedések.

16. A tandíj az összes elemi iskolai tanintézetekben törlendő, helyette pedig az összes intézeteknek költségei közadó útján fedtessenek.

17. A magyar nemzeti állam kiépítéséről addig álmodozni sem lehet, míg az elemi iskolai tanítóképzés állami intézményekkel nem biztosítatik. Elemi iskolai tanító- és tanítónőképző-intézetek felállítása és fenntartása kizárólag csak az állam joga és kötelessége legyen.

18. A tanítók és tanítónők kiképezését nagyobb alpra kell fektetni, hogy a tanító a jövő kor igényeinek megfelelően a népválódó tanítója lehessen.

19. Ami a tanítónak az iskolai hatóságokkal való viszonyait illeti, körülírják azt a vallás- és közoktatásügyi miniszternek az 1901. évi 32.055 és 1902. évi 44.246. sz. a. kelt rendeletére megjelent „Utasítások az állami és községi iskolaszékek számára.”

20. A tanítók számára alkotandó szolgálati pragmatika tüzetesen írja körül a tanítók jog- és hatáskörét.

21. A tanító fizetése megfeleljen a „Magyarországi Tanítók Orsz. Bizottság” javaslatának és minden 5 évben száz koronával gyarapodjék.

22. Az a tanító vagy tanítónő, aki nemzetiségi iskolában 10 évig szakadatlanul kellő eredménnyel és hazafias szellemben működött,

minden 10 évben a módosított törvény által megállapított pótlékban részesítendő, amely a nyugdíjba is beszámítandó.

23. Arra való tekintettel, hogy a polgári iskola törekvése az elemi iskolától elszakadni s középiskolai rangra és minőségre emelkedni, a polgári iskola önálló, teljes egészet alkotó polgári iskolai törvény által szabályozandó.

Almási János.

VEGYESEK.

— **Meghívó.** A Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának igazgató-tanácsa f. hó 25-én, pénteken — gyümölcsoltó-boldogasszony napján d. e. 9 órakor — a Ferenc-József-Tanítók-Házában ülést tart, melyre a tagok megjelenését kérjük. — Tárgyak: 1. Emlékiratok a fizetés és nyugdíjügyben. 2. Az egyetemi tanítógyűlés szakosztályai (Bizottsági jelentés.) 3. Folyó ügyek. 4. Indítványok. Budapest 1904. márc. 17. *Somlyay József* elnök. *Hajós Mihály* titkár.

— **Művészhangversenyünk.** Az április 13-án rendezendő nagy művészi hangversenyünk előkészítő bizottsága csütörtökön este élénk érdeklődés mellett tartott ülést, melyen az előmunkálatokról számoltak be. Örömmel láttuk az érdeklődésből és az előmunkálatokból, hogy az ez évi hangverseny nemcsak méltó párja lesz a múlt évinek, hanem még nagyobb szabásúnak ígérkezik. A közeli napokban küldöttség megy a miniszterhez. Az irodában is megkezdődött a munka. *Mártonffy Géza*, *Zsedényi Aladár* stb. tettek még indítványokat a mulatságra vonatkozólag. *Nohn Nándor* arra kérte a tagokat, hogy a minden csütörtök este 7 órakor tartandó vigalmi bizottsági ülésen minél nagyobb számmal jelenjenek meg és a közreműködésökkel mozdítsák elő az est sikerét. Vasárnap d. u. 5 órakor és csütörtök este 7 órakor énekpróba van, melyen pontos megjelenést kér a bizottság. A legszébb siker reményében hívjuk munkára különösen a hölgyeket.

— **Gyorsíró-tanfolyam.** A M. T. Otthona tagjai részére *Zadák Ilona* kisasszony, a gyorsíró-egyesület titkárja a múlt évi november hó 23-án díjtalan gyorsíró-tanfolyamot nyitott, amely a napokban formális vizsgálattal fejeződik be — igen meglepő szép sikerrel. A tanfolyamon *Zadák* kisasszony *Nagy Sándor* magyar rendszere szerint oktatta hallgatóit. Ez a rendszer tudvalevőleg korszakalkotó újításokat hozott be a gyorsírászatban, ami által minden más rendszert fölülmul. A tanfolyam hallgatói rövid három hónap alatt, heti pár óra mellett megtanulták a népszerű gyorsírást, az iskolai gyorsírást és a parlamenti gyorsírás elméletét. A vizsga után úgy a gyorsíróegyesület

képviselője, mint az Otthon elnöksége elismeréssel köszönte meg *Zaddák* Ilona kisasszonynak a magyar gyorsírás terjesztésében kifejtett buzgalmat. Hallgatói nevében pedig *Zsigmondovics* Irén szép emlékalbumot és gyönyörű csokrot nyújtott át neki.

— **Tudnivalók.** A M. T. Otthona fővárosi tagjai évi 20 korona, vidéki tagjai évi 8 korona tagdíjat fizetnek. Ennek ellenében mind a fővárosi, mind a vidéki tagok megkapják a „Népnevelők-Lapja“-t. Fővárosi megbízott tanítók évi 5 korona kedvezményes díj mellett lehetnek tagok, de lapot nem kapnak. — Előfizetőknek a lap évi díja 12 korona. Előfizetések, reklamációk a „Népnevelők Lapja“ kiadó hivatalához, tagdíjak a M. T. Otthona irodájába (VIII., József-körut 8)-küldendők. — Az Otthon dalosköre minden vasárnap 5 órakor és csütörtökön 7 órakor tartja próbáit. A daloskörbe olyanok is beléphetnek, akik az Otthonnak nem tagjai. — Kedvezményes villamos jegyek darabonként 14 fillérért kaphatók az irodában.

Meghívó a Magyar Állami Tanítók Országos Egyesületének 1904. évi március hó 29-én délelőtt 9 órakor a Tanítók Házában (Szent-Királyi-utca) tartandó *választmányi gyűlésére.* — Tárgyak : 1. Elnöki jelentés és előterjesztések. 2. Az állami tisztviselői törvény végleges megállapítása előtt, az áll. tanítói kar kívánalmait magában foglaló újabb emlékirat tárgyalása. Előadó Havas Pál főtitkár. 3. A VI. egyetemes tanítói gyűlés rendező-bizottságának felhívására válaszadás. 4. A VI. egyetemes tanítógyűlésre kitűzött tételek felett véleményadás és újabb ajánlatba hozandó kérdések tárgyalása. Előadók : Kozma László, Blázsik Mihály, Mihályi Ferenc, Havas Pál, Onody Gusztáv. 5. A Délmagyarországi tanító-egyesület emlékirata. 6. Az egyesület hátralékos tagdíj ügyének rendezése tárgyában a kiküldött bizottság javaslata. Előadó Jóna Dániel, egyesületi pénztáros. 7. A közgyűlés idejének és helyének meghatározása, folyó ügyek és legalább négy nappal előbb az elnökhöz vagy főtitkárhoz beküldött indltványok felett való tárgyalás. — Jegyzet. Az áll. tanítók orsz. egyesülete ez alkalommal a vallás- és közokt. miniszter urnál tisztelegni óhajt, s neki a fizetési törvényre vonatkozó emlékiratot átnyújtja. Az „Orientben“ 24 órára kedvezményes lakás 2 koronáért. Az érkezésnél e kívánság azonnal bejelentendő. Alapszabályunk értelmében a választmányba, a vármegyei egyesületek és nagyobb testületek képviselőiket válasszák be, jelentsék be és a gyűlésre küldjék be. — Debrecen, 1904. március 12. — *Kozma László*, elnök, *Havas Pál*, főtitkár.

— **A Berlitz-féle nyelviskola** urak, hölgyek és nagyobb gyermekek részére rendszeres oktatást és magánleckét ad francia, angol, magyar, német, olasz, orosz, szerb és román nyelvben. Az Otthon tagjai kedvezményben részesülnek, ha legalább ötös csoportban jelentkeznek. Cim: Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 15. sz.

Tartalom.

Dr. Gööz József válasza. — Birálati jelentés. — A tanítói pragmatika. — A népoktatási törvény revíziója kapcsolatban a szolgálati viszony szabályozásával. — Vegyesek.

Laptulajdonos: a Magyar Tanítók Otthona.